

офіційного опонента на дисертаційну роботу
ГУМЕННИК ІННИ ВАДИМІВНИ
на тему: «РОЗВИТОК АРХІТЕКТУРНОЇ ТИПОЛОГІЇ
ЛАНДШАФТНИХ ТЕАТРІВ В УКРАЇНІ»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури
за спеціальністю 18.00.02 “Архітектура будівель та споруд”
у спеціалізовану вчену раду Д 35.052.11

Соціально-економічні перетворення, які відбуваються в Україні, сприяють демократизації суспільства, відродженню культури і духовності, але потребують розвитку матеріально-технічної бази відповідних закладів обслуговування. Сьогодні у цілому вимагає заміни проектної парадигми минулої ідеологічної формації в українській архітектурі – і у цілому в архітектурній науці. Вимагає досягнення вищого рівня наукових типологічних узагальнень, що від досліджень окремих архітектурних типів, присвячених тим чи іншим проблемам забезпечення буття суспільства та функціональної типологічної специфіки, поступово наближаються до єдиної теорії проектування, яке базується на архітектурно-методологічних засадах у взаємодії всіх складових, що їх формують. Саме в цьому напрямку проведено дисертаційне дослідження І.В.Гуменник, яке присвячене розвитку типології ландшафтних театрів в Україні на засадах принципово нової системи проектування та нормативного забезпечення.

Актуальність теми дисертації Гуменник І.В. полягає у вдосконаленні і розвитку архітектурної типології ландшафтних театрів в Україні, як окремого типу культурно-видовищних закладів просто неба, що підтверджується результатами наукових та практичних досліджень, проведених здобувачем.

Актуальність теми дослідження Гуменник І.В. підтверджується також сучасними вимогами до культурного будівництва, що відображені в Конституції України, основах законодавства про культуру, постановах Кабінету Міністрів України.

Дане дисертаційне дослідження має безпосередній зв'язок з науково-технічними програмами в межах досліджень кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету «Львівська політехніка» – «Генеza та розвиток дизайну архітектурного середовища громадських, житлових та виробничих споруд»

(0108U010404), а також з тематикою курсового та дипломного проектування кафедри.

При цьому здобувачем в дисертаційній роботі відзначається, що відсутність повноти вивчення теоретичних засад та науково обґрунтованих практичних рекомендацій у нормативних документах щодо проектування ландшафтних театрів, методів і способів організації глядацько-сценічного простору при формуванні та естетичному оформленні об'єктів театральної інфраструктури створюють певні проблеми для забезпечення процесу сталого функціонування відкритих театрів в Україні.

Сформована в роботі **мета дослідження** – розвиток архітектурної типології ландшафтних театрів з врахуванням особливостей проектування споруд даного типу в умовах України XXI століття, а також **відповідні завдання дослідження** – заперечень не викликають

Подана до розгляду дисертація складається з анотації, словника архітектурних термінів та визначення понять, вступу, п'яти розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, ілюстративної частини. Обсяг дисертації складає 349 сторінок, з яких 157 сторінок основного тексту, 66 сторінок з ілюстраціями, 6 додатків, 20 сторінок списку використаних джерел із 210 позицій.

Структура роботи у цілому сприяє досягненню здобувачем мети дослідження. В основу цієї структури покладено принцип послідовного розгляду складових частин реформування архітектурно-методологічної бази проектування ландшафтних театрів. Автором проголошується необхідність внесення змін до державних будівельних норм для розширення номенклатури театральних будівель і споруд.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у даній дисертації забезпечена відповідним вибором методів та логічною послідовністю етапів комплексного дослідження, не викликає сумніву. Велика емпірична база дисертаційної роботи сформована на основі наукового дослідження, яке було впроваджено у проектну практику І.В.Гуменник та відображено у 19-ти наукових публікаціях.

У **Вступі** дисертації викладено актуальність теми дослідження дана оцінка стану її опрацювання, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, сформульовано мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, висвітлено наукову новизну, практичне значення та апробацію одержаних результатів роботи, а також впровадження у проєктну практику.

У **Першому розділі** здобувачем розглядається світовий досвід створення відкритих театрів в історичній хронології; визначено загальну характеристику функціонування ландшафтних театрів у світі; проведено аналіз основних наукових робіт у галузі театральної вітчизняної архітектури та досліджено її аналоги за кордоном.

Особливе місце в розділі присвячено творчості радянських архітекторів Ю.Гнедовського, Б.Бикова, М.Мосіної, Є.Окуневої, американських дослідників театральної архітектури Ш.Чейні, Ф.Вауха, М.Гарді, Д.Менденхолл, а також українських фахівців В.Проскурякова, В.Куцевича, А.Сафонова, А.Гриманова, які значний період своєї наукової діяльності присвятили архітектурі театрів.

Визначено алгоритм врахування особливостей формування предметно-просторового середовища ландшафтних театрів, розроблено класифікацію та запропоновано концепцію виявлення національних особливостей архітектури ландшафтних театрів.

У **Другому розділі** розглядається загальна методична основа дослідження та запропоновані методи оцінки факторів впливу на формування ландшафтних театрів. У методиці дослідження зроблений акцент на алгоритм проведення наукових досліджень. Визначені основні фактори, що впливають на формування ландшафтних театрів на території України: кліматичні райони будівництва; містобудівні зони розташування театрів; масштаб аудиторії глядачів; рівні відкритості споруд; об'ємно-планувальні та конструктивно-технологічні рішення; ступінь трансформації та характер сценічного дійства.

У **Третньому розділі** визначені новітні напрямки архітектурно-планувальної організації ландшафтних театрів в Україні. Розроблено тривимірну базову об'ємну модель організації простору ландшафтного театру. Запропоновано зони місць розташування ландшафтних театрів:

- на садово-паркових ділянках населених пунктів;
- у передмістях мегаполісів;
- на територіях курортно-рекреаційних зон;
- на майданчиках, розташованих біля природних водойм;
- на гірських ландшафтах;
- на рекультивованих ділянках об'єктів.

У **Четвертому розділі** визначена об'ємно-просторова організація амфітеатру та сценічного майданчика; надані пропозиції з використання новітніх архітектурно-конструктивних систем; рекомендації із застосування цифрових електронних систем, технічних засобів у ландшафтних театрах. Запропоноване влаштування швидкомонтованих металевих систем для прозорого покриття ландшафтних театрів дозволить використовувати їх одночасно з монтажем ефективного обладнання для освітлення та якісного звукового супроводу у тимчасових збірно-розбірних варіантах організації простору театру.

Для забезпечення оптимальної пропускної спроможності об'єкта для глядачів у разі виникнення надзвичайних ситуацій запропоновано влаштування евакуаційних проходів шляхом застосування їх як на штучній (антропогенній), так і природній основі.

Запропоновано застосування спеціальних технічних засобів для створення комфортних умов для глядачів завдяки організації:

- ефективного багатофункціонального освітлення;
- сучасного проєкційного обладнання, комп'ютерного керування процесами освітлення, трансляції звуку, сценографії тощо.

У результаті аналізу підсумків анкетного опитування трьох цільових груп респондентів (96 анкет поширено, 64 відповіді на опитування отримано та

опрацьовано) здобувачем запропоновано оригінальну тривірну модель повного інфраструктурного комплексу ландшафтного театру.

У **П'ятому розділі** надаються рекомендації щодо проєктування сучасних ландшафтних театрів на основі впровадження результатів досліджень здобувача в реальних, пошуково-експериментальних та конкурсних проєктах кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету «Львівська політехніка» для зазначених вище ландшафтних театрів Львова, Чернівців та Кропивницького.

Визначені принципи архітектурної типології ландшафтних театрів, запропоновані прийоми архітектурно-планувальної організації, надаються пропозиції щодо внесення змін до чинних ДБН В.2.2-16:2019 «Культурно-видовищні та дозвіллієві заклади».

Аналіз дисертаційної роботи І.В.Гуменник з наведеними у ній науковими положеннями і рекомендаціями дозволяє зробити висновок про обґрунтованість отриманих результатів і відповідність встановленим вимогам.

Наукова новизна отриманих результатів роботи полягає у запропонованих автором засадах комплексного формування архітектурно-типологічної і нормативно-методологічної бази проєктування ландшафтних театрів в поєднанні з теоретичним обґрунтуванням, структуроформувальними принципами, з розробленими перспективними моделями, науково-практичними рекомендаціями та проєктними пропозиціями, які вирішують поставлену в роботі проблему щодо розвитку архітектурної типології ландшафтних театрів.

Практична значення одержаних результатів роботи полягає в їхньому використанні для розроблення державних програм з культурної політики, державних будівельних норм з містобудування та архітектури. Результати дисертаційного дослідження І.В.Гуменник можуть бути використані в науково-дослідних роботах, розробленні проєктно-технічної документації з проєктування ландшафтних театрів, у навчальному процесі закладів вищої освіти архітектурного напрямку.

Основні положення, висновки і результати дослідження детально викладені у 9 наукових працях, з них 7 у фахових виданнях та 2-х закордонних статтях.

Повнота викладення основних теоретичних положень дослідження відповідає вимогам, що пред'являються до кандидатських дисертаційних робіт.

Апробацію результатів дисертаційного дослідження проведено автором на 10-ти науково-технічних вітчизняних та міжнародних конференціях і семінарах, які відбувались в період з 2013 по 2019 роки.

При співставленні тексту дисертації та автореферату щодо **відповідності основним положенням** і заключним висновкам даного дослідження розбіжностей не виявлено. У повній відповідності до існуючих вимог у авторефераті відображено всі основні етапи наукового дослідження.

Хочу особливо підкреслити, що дисертація І.В.Гуменник, виконана за спеціальністю 18.00.02, в якій, крім прийомів суто архітектурно-типологічного значення, розкриваються такі важливі аспекти теми, як соціальні, містобудівні, історичні, культурологічні та теоретичні.

Поряд з позитивними якостями дисертації слід вказати на такі **зауваження**:

1. У вступі до дисертаційного дослідження багато сказано взагалі про світовий досвід створення ландшафтних театрів, а щодо стану справ в Україні, то інформація могла би бути представлена в більш розширеному вигляді.

2. Підрозділ 1.4 *«Вплив українських традицій та внесок Львівської архітектурної школи в розвиток ландшафтних театрів»* дещо перевантажено.

3. Таблицю 1.3.1 *«Перелік дослідників в галузі театральної архітектури та сценографії в світі та в Україні»* і таблицю 3.1.1 в підрозділі 3.1 слід було б перенести у додатки.

4. Було б доцільно у даному дослідженні надати дані щодо економічної ефективності ландшафтних театрів.

5. Розділ 3, підрозділ 3.3 *«Новітні тенденції архітектурної типології та характеристика складових ландшафтних театрів»* носить дещо декларативний характер.

Всі зазначені вище зауваження не знижують високого наукового рівня дослідження Гуменник І.В. і легко можуть бути враховані у подальшій роботі здобувача.

Наведене вище дозволяє стверджувати, що представлена робота повністю відповідає вимогам МОН України, які висуваються до кандидатських дисертацій. Вона є завершеною працею, в якій отримані нові результати, що вирішують важливу наукову проблему розвитку архітектурної типології ландшафтних театрів в Україні. Тому вважаю, що автор представленого дисертаційного дослідження **Гуменник Інна Вадимівна** заслуговує присвоєння їй наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02 «Архітектура будівель та споруд».

Офіційний опонент,
завідувач кафедри архітектурного
проектування цивільних будівель і споруд
Київського національного університету
будівництва і архітектури,
доктор архітектури, професор,
Заслужений архітектор України

 В.В. Куцевич

Підпис доктора архітектури
професора Куцевича В.В.
ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар
Вченої ради КНУБА

 О.С. Петренко